

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Військово-юридичний інститут
Кафедра військового права

С И Л А Б У С
навчальної дисципліни
«Міжнародне гуманітарне право»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»

Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»

Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2024

Харків – 2024

Силабус навчальної дисципліни «Міжнародне гуманітарне право» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2024. 25 с.

Розробник:

Червякова Оксана Вікторівна, кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри військового права

Затверджено на засіданні кафедри військового права
(протокол № 11 від 21 червня 2022 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні
кафедри військового права
(протокол № 12 від 13 червня 2023 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні
кафедри військового права
(протокол № 12 від 07 червня 2024 р.)

Начальник кафедри – Брідня Єгор Олександрович

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Міжнародне гуманітарне право
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Викладач	Червякова Оксана Вікторівна, кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри військового права Військово-юридичного інституту
Контактний телефон	+38-057-704-64-63
E-mail	o.v.cherviakova@nlu.edu.ua
Консультації	Відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій

Анотація навчальної дисципліни

Міжнародне гуманітарне право представляє собою окрему галузь міжнародного права, що регулює поведінку воюючих під час збройних конфліктів, встановлюючи обмеження та заборони певних методів і засобів ведення військових дій, різні форми захисту осіб (як учасників, так і неучасників конфліктів), відповідальність держав за порушення норм міжнародного гуманітарного права тощо.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні знань здобувачів вищої освіти про історичний розвиток, основні поняття та правову основу МГП, про взаємозв'язок і відмінності між МГП та іншими галузями міжнародного права; засвоєнні методів кваліфікації та класифікації збройних конфліктів, критеріїв відокремлення їх від ситуацій насильства (масових заворушень/терактів), а також визначення застосовних до них правових режимів; отриманні ґрунтовних знань щодо принципів МГП, обмежень і заборон щодо засобів (зброї) та методів (військової тактики) ведення війни, режиму окупації та захисту осіб, які не беруть або припинили брати участь у збройній боротьбі; виробленні навичок аналізу нормативних актів, судових рішень, академічних теорій та застосування їх до конкретних ситуацій, що

виникають в ході збройних конфліктів.

Завдання:

- отримання знань здобувачами вищої освіти про основні концепції МГП;
- вироблення навичок кваліфікації збройних конфліктів та відрізнення їх від суміжних ситуацій;
- набуття знань про заборонену зброю і тактику ведення війни, правовий режим окупації та захисту осіб, які не беруть або припинили брати участь у збройних конфліктах;
- отримання знань про статус і принципи діяльності Міжнародного комітету Червоного Хреста;
- ознайомлення з правовими зобов'язаннями України в сфері МГП, основними нормами про притягнення до відповідальності за порушення норм МГП та пов'язану з цим діяльність міжнародних кримінальних судів;
- формування вмінь та навичок практичного застосування норм міжнародних договорів, звичаїв, судових рішень, академічних праць у сфері МГП;
- вироблення навичок визначення порушень норм МГП в практичних ситуаціях та здатності до самостійного опанування проблематики дисципліни.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Теорія права», «Іноземна мова професійного спрямування», «Адміністративне право», «Кримінальне право», «Міжнародне право», «Основи військового законодавства та міжнародне гуманітарне право», «Право національної безпеки України».

Кореквізити: «Кримінальна відповідальність за воєнні злочини», «Запобігання військовим кримінальним правопорушенням».

Постреквізити: «Запобігання та протидія організованим та транснаціональній злочинності».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН НД-1. Відслідкувати етапи розвитку МГП та міжнародної кримінальної юстиції; виокремити визначальні події та найважливіші правові акти з цих питань.

РН НД-2. Демонструвати концептуальні знання принципів гуманності, пропорційності, військової необхідності в контексті збройних конфліктів.

РН НД-3. Розрізняти збройний конфлікт і масові заворушення / спорадичні акти насильства, теракти, а також міжнародний і неміжнародний збройні конфлікти.

РН НД-4. Аналізувати основні джерела МГП, правильно застосовувати їх для розв'язання практичних задач і написання письмових робіт, під час дебатів і рольових ігор.

РН НД-5. Відокремлювати заборонені методи ведення війни, акти тероризму щодо цивільного населення тощо, від правомірних методів ведення збройної боротьби.

РН НД-6. Використовувати інструменти правового захисту осіб, які потребують допомоги в контексті збройних конфліктів – поранених, хворих, осіб, які зазнали корабельної аварії, військовополонених, цивільного населення.

РН НД-7. Визначати порушення норм МГП в практичних ситуаціях та висловлювати правову позицію щодо цих порушень.

РН НД-8. Демонструвати знання основ міжнародної відповідальності держав за порушення норм МГП та основ міжнародної кримінальної відповідальності індивідів за воєнні злочини.

РН НД-9. При вирішенні практичних задач та під час участі в навчальних судових засіданнях демонструвати розуміння основ діяльності міжнародних кримінальних судів, особливостей їх юрисдикції, провадження та засад співробітництва з державами.

РН НД-10. Роз'яснювати засади відповідальності військових командирів і

начальників, а також природу імунітетів глав держав і посадових осіб в контексті відповідальності за воєнні злочини.

РН НД-11. Самостійно опанувати проблематику МГП за допомогою інформаційних технологій, баз даних Міжнародного комітету Червоного Хреста, Міжнародного кримінального суду, Верховної Ради України тощо.

РН НД-12. Підготувати та захистити наукову роботу, презентацію, меморандум для модельного судового засідання тощо, ґрунтуючись на правових джерелах, доктринальних розробках та судовій практиці МГП.

Види навчальних занять та самостійна робота

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми семінарських занять	60
1.	Міжнародне гуманітарне право: розвиток, поняття, предмет, джерела, принципи.		4
2.		Міжнародне гуманітарне право: розвиток, поняття, предмет.	2
3.		Міжнародне гуманітарне право: джерела, принципи.	2
4.	Поняття та види збройних конфліктів.		2
5.		Поняття збройних конфліктів.	2
6.		Види збройних конфліктів.	2
7.	Імплементация норм міжнародного гуманітарного права.		-
8.		Імплементация норм міжнародного гуманітарного права: міжнародний та внутрішньодержавні механізми.	2
9.		Імплементация норм міжнародного гуманітарного права: засоби, що сприяють дотриманню норм МГП на міжнародному та національному рівнях.	2
10.	Категорії учасників / неучасників збройних		2

	конфліктів.		
11.		Категорії учасників / неучасників збройних конфліктів: принцип розмежування воюючих і невоюючих суб'єктів.	2
12.		Категорії учасників / неучасників збройних конфліктів: правовий статус і категорії комбатантів.	2
13.	Захист жертв збройних конфліктів.		2
14.		Захист жертв збройних конфліктів: статус і захист військовополонених, поранених, хворих та осіб, які зазнали аварії.	4
15.		Захист жертв збройних конфліктів: захист цивільного населення та інших категорій осіб.	2
16.	Військові та цивільні об'єкти.		2
17.		Військові об'єкти.	2
18.		Цивільні об'єкти.	2
19.	Заборонені засоби і методи ведення війни.		2
20.		Заборонені засоби ведення війни.	2
21.		Заборонені методи ведення війни.	4
22.	Право неміжнародних збройних конфліктів.	Право неміжнародних збройних конфліктів.	4
23.	Відповідальність держав за порушення норм міжнародного гуманітарного права.		-
24.		Відповідальність держав за порушення норм міжнародного гуманітарного права.	2
25.		Відповідальність міжнародних організацій за порушення норм міжнародного гуманітарного права.	2
26.	Відповідальність за воєнні злочини на міжнародному та національному рівнях.		2
27.		Відповідальність за воєнні	2

		злочини на міжнародному рівні.	
28.		Відповідальність за воєнні злочини на національному рівні.	2

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота здобувачів вищої освіти здійснюється у таких формах: підбір та аналітичне дослідження рекомендованої/нової наукової та навчальної літератури, міжнародних та національних нормативних актів, судової практики з питань притягнення до відповідальності за порушення норм міжнародного гуманітарного права;

опрацювання конспектів лекцій;

робота над кейсами;

виконання індивідуальних робіт;

підготовка до семінарських занять, всіх видів контрольних заходів під час поточного контролю та до диференційованого заліку.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Методичних матеріалах для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Міжнародне гуманітарне право» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність».

Види індивідуальних робіт, вимоги до виконання та критерії їх оцінювання закріплені у Положенні про види та критерії оцінювання індивідуальних робіт здобувачів вищої освіти кафедри військового права.

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення

навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Гаазька конвенція про мирне вирішення міжнародних спорів від 18.10.1907 р. URL: <https://cil.nus.edu.sg/wp-content/uploads/2019/02/1907-The-Hague-Convention-for-the-Pacific-Settlement-of-International-Disputes-1-1-1.pdf>

2. II Гаазька конвенція про обмеження у застосуванні сили при стягненні за договірними борговими зобов'язаннями від 18.10.1907 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU07005>

3. III Гаазька конвенція про відкриття воєнних дій від 18.10.1907 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b85#Text

4. IV Гаазька конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та Додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі від 18.10.1907 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#Text

5. V Гаазька конвенція про права і обов'язки нейтральних держав і осіб у випадку сухопутної війни від 18.10.1907 р. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/hague-conv-v-1907?activeTab=default>

6. VI Гаазька конвенція про становище ворожих торгових суден при початку воєнних дій від 18.10.1907 р. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/hague-conv-vi-1907?activeTab=default>

7. VII Гаазька конвенція про обертання торгових суден на судна військові від 18.10.1907 р. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/hague-conv-vii-1907?activeTab=default>

8. VIII Гаазька конвенція про постановку підводних мін, що автоматично вибухають від зіткнення, від 18.10.1907 р. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/hague-conv-viii-1907?activeTab=default>

9. XI Гаазька конвенція про деякі обмеження у використанні права на захоплення у морській війні від 18.10.1907 р. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/hague-conv-xi-1907?activeTab=default>

10. XIII Гаазька конвенція про права і обов'язки нейтральних держав у випадку морської війни від 18.10.1907 р. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/hague-conv-xiii-1907?activeTab=default>

11. Декларація про заборону метання снарядів та вибухових речовин з повітряних куль від 18.10.1907 р. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/hague-decl-xiv-1907?activeTab=default>

12. Декларація про невикористання куль, що легко розгортаються та сплющуються, від 29.07.1899 р. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/141202_547592

13. Декларація про невикористання снарядів, що мають єдиним призначенням розповсюджувати задушливі та шкідливі гази, від 29.07.1899 р. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/hague-decl-iv-2-1899?activeTab=default>

14. Договір про заборону розміщення на дні морів і океанів та в його надрах ядерної зброї та інших видів зброї масового знищення від 11.02.1971 р. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/140018_140018

15. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї від 01.07.1968 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_098#Text

16. Договір про торгівлю зброєю від 02.04.2013 р. URL: https://lb.ua/world/2014/12/24/290386_mezhdunarodniy_dogovor_torgovle.html

17. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 08.06.1977 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text

18. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру (Протокол II), від 08.06.1977 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_200#Text

19. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується прийняття додаткової відмітної емблеми (Протокол III), від 08.12.2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g74#Text

20. Європейська конвенція про незастосування строків давності до злочинів проти людяності та воєнних злочинів від 25.01.1974 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/994_125#Text

21. Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text

22. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими від 12.08.1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text

23. Конвенція про бомбардування військово-морськими силами під час війни від 18.10.1907 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_766#Text

24. Конвенція про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають не вибірккову дію, від 10.10.1980 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_266#Text

25. Конвенція про заборону військового або будь-якого іншого ворожого використання засобів впливу на природне середовище від 18.05.1977 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU77K02U>

26. Конвенція про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення від 18.09.1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_379#Text

27. Конвенція про заборону розробки, виробництва та накопичення запасів бактеріологічної (біологічної) і токсичної зброї та про їх знищення від 10.04.1972 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU71K09U>

28. Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення, застосування хімічної зброї та про її знищення від 13.01.1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_182#Text

29. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього від 09.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_155#Text

30. Конвенція про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту від 14.05.1954 р. і два Додаткові протоколи до неї. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/140770__652929

31. Конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях від 12.08.1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_151#Text

32. Конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії зі складу збройних сил на морі, від 12.08.1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_152#Text

33. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text

34. Міжнародна конвенція про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців від 04.12.1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_103#Text

35. Протокол про вибухонебезпечні предмети – наслідки війни (Протокол V) від 28.11.2003 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c78#Text

36. Протокол про заборону або обмеження застосування запалювальної зброї (Протокол III) від 10.10.1980 р. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/ccw-protocol-iii-1980?activeTab=default>

37. Протокол про заборону або обмеження застосування мін, мін-пасток та інших пристроїв (Протокол II), що додається до Конвенції про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що наносять надмірні пошкодження або мають невибіркову дію, від 03.05.1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_310#Text

38. Протокол про заборону застосування на війні задушливих, отруйних або інших подібних газів та бактеріологічних засобів від 17.06.1925 р. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/141100__141100

39. Протокол про засліплюючу лазерну зброю (Протокол IV) від 13.10.1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_894#Text

40. Протокол про невиявлені осколки (Протокол I) від 10.10.1980 р. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/ccw-protocol-i-1980?activeTab=default>

41. Римський статут Міжнародного кримінального суду від 17.07.1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text

42. Угода про першочергові заходи щодо захисту жертв збройних конфліктів від 24.09.1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_037#Text

43. Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах від 01.01.2000 р. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_795#Text

44. Про затвердження Порядку тримання військовополонених : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.04.2022 р. № 413. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/413-2022-%D0%BF#n23>

45. Про затвердження Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України : Наказ Міністерства оборони України від 23.03.2017 р. № 164. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0704-17#Text>

Література

Основна література

1. US Department of Defence Law of War Manual. June 2015. 1204 с. URL: https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/law_war_manual15.pdf

2. Взаємодія Збройних Сил України з органами досудового розслідування під час фіксації обставин вчинення злочинів, пов'язаних зі збройною агресією проти України : практичний poradnik / А. А. Когут та ін. Харків : ІПЮК для СБ України, 2023. 56 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/images/files/Vzaiemodiia_ZSU.pdf

3. Звичаєве міжнародне гуманітарне право. Норми. URL: https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/ukr-irrc_857_henckaerts.pdf

4. Звичаєві норми міжнародного гуманітарного права. Одеса : Фенікс, 2017. 40 с. URL: http://fsfr.org/wp-content/uploads/2017/06/Zvich_Normi.pdf

5. Імплементация норм міжнародного гуманітарного права на національному рівні в Україні. Київ, 2020 р. 325 с. URL: <https://www.asser.nl/media/794858/2021-the-domestic-implementation-of-ihl-in-ukraine-updated-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0.pdf>

6. Міжнародно-правове регулювання збройних конфліктів : навч.-метод. посіб. / К. В. Громовенко, М. В. Грушко, К. В. Мануїлова. Одеса : Юридика, 2023. 132 с.

7. Нільс Мельцер. Міжнародне гуманітарне право: загальний курс : підручник / Міжнародний комітет Червоного Хреста, 2021. 398 с. URL: https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/4231_154-.pdf

8. Основні положення Женевських конвенцій та Додаткових протоколів до них / Міжнародний комітет Червоного Хреста, 2023. 88 с. URL: https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2023/11/0365_154-ebook.pdf

Додаткова література

1. Cherviakova O. Ensuring national security in a conflict society: processes and mechanisms of transitional justice. *Scientific approaches in jurisprudence : collective monograph* / Lohvinenko M., Kordunian I., etc. Boston : Primedia eLaunch, 2020. 213 p. P. 109–116.

2. Cherviakova O., Mekheda V. Violations of the laws or customs of war under military law: comparative analysis of international and internal legislation of Ukraine. *Problems of Legality*. 2021. Issue 152. P. 8–18. URL: <http://plaw.nlu.edu.ua/article/view/223328/226912>

3. Dieter Fleck (ed.). The Handbook of International Humanitarian Law. Third edition. Oxford University Press. 816 p. URL: <https://global.oup.com/academic/product/the-handbook-of-international-humanitarian-law-9780198847960?cc=de&lang=en&>

4. Міжнародний кримінальний суд. 36 с. URL: https://www.amnesty.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/Mizhnarodnyj-kryminalnyj-sud_broshura-1.pdf

5. Сенаторова О. В. Права людини і збройні конфлікти : навч. посіб. Київ : ФОП Голембовська О. О., 2018. 208 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_6_copy.pdf

6. Червякова О. В., Ситник Р. В., Гончаренко М. М. Концепція ефективного контролю серед засобів відновлення національної безпеки України. *Право і безпека*. 2021. № 2 (81). С. 42–49.

Інтернет-ресурси:

Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Міністерства оборони України - <https://www.mil.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Міжнародного кримінального суду - <https://www.icc-cpi.int>

Офіційний веб-портал Міжнародного комітету Червоного Хреста - <https://www.icrc.org/en>

Офіційний веб-портал Міжнародного комітету Червоного Хреста в Україні - <https://blogs.icrc.org/ua/>

Офіційний веб-портал Наукової бібліотеки НЮУ імені Ярослава Мудрого - <https://library.nlu.edu.ua/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри військового права Військово-юридичного інституту. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/555-kafedryviiskovoiurydychnoho-instytutu.html>

НЕІК

Навчальний електронний інформаційний комплекс «Міжнародне гуманітарне право». URL: <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1397>

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції та семінарські заняття; систематично й активно працювати на них: брати участь в обговоренні дискусійних питань, використовувати наявні офіційні джерела та доктринальні напрацювання задля продуктивної полеміки та формування

власної позиції щодо проблемних питань, які виникають у сфері застосування нормативних положень міжнародного гуманітарного права; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні кейсів; якісно виконувати письмові завдання, індивідуальні роботи тощо. Семінарські заняття, пропущені з поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових (науково-практичних) конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язковою вимогою є дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної доброчесності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/kodeks_akademichnoi%CC%88_dobrochesnosti-1.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекції, цитування актів, судової практики, статистичних звітів тощо). Здобувачі вищої освіти також мають можливість користуватися ноутбуками, планшетами, телефонами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Міжнародне гуманітарне право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни *на семінарських заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове чи експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, розробка кейсів, захист есе за ініціативи здобувача освіти тощо. У ході семінарського заняття здобувач може отримати оцінку за

чотирибальною шкалою (0; 0,5; 0,75; 1);

контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі виконання тестового завдання. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки здобувача у вивченні поточного матеріалу.

Впродовж семестру здобувачі вищої освіти виконують самостійну роботу, в тому числі, у формі підготовки *індивідуальної роботи*. Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу – 10 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є *диференційований залік*. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та індивідуальної роботи, за якої здобувач освіти допускається до складання диференційованого заліку, становить 25 балів. Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати за результатами підсумкового контролю, становить 60 балів.

Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів навчальної дисципліни «Міжнародне гуманітарне право» при підсумковому контролі у формі диференційованого заліку:

Поточний контроль						Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти	Підсумковий контроль (диференційований залік)	Підсумкова оцінка знань
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3				
Семінарські заняття	Тестове завдання	Семінарські заняття	Тестове завдання	Семінарські заняття	Тестове завдання	max 10	max 60	max 100
max 6	max 3	max 9	max 3	max 5	max 4			

Критерії оцінювання (диференційований залік):

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на семінарському занятті	Max 1	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	0,75	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі

		помилки.
	0,5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Тестове завдання для Модулів № 1-2	Max 3	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.
	2,5	Результати опрацювання матеріалу високі, але є незначна кількість несуттєвих помилок.
	2	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	1,5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	1	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Тестове завдання для Модуля № 3	Max 4	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.
	3	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	1	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти:		
Наукова доповідь	Max 10	Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно, повно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Ґрунтовно вивчена сучасна вітчизняна та зарубіжна наукова література, нормативні джерела, судова практика, практика органів охорони правопорядку, офіційна статистика. Проведено соціологічне дослідження – опитування, анкетування тощо. Наведені посилання на використані джерела. Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота правильно структурована, має вступ (обґрунтування актуальності дослідження, постановка його мети та завдання), повно висвітлено стан наукової розробленості проблеми, наведено узагальнення наукової літератури, законодавства та інших джерел. Окрім викладення матеріалу робота містить власний авторський підхід до вирішення розглядуваної проблеми та висновки. Наукова доповідь ілюструється за допомогою презентації.
	8	Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав основні сучасні вітчизняні та зарубіжні наукові

		літературні джерела, законодавство, релевантну правозастосовну практику. В роботі наведені посилання на використані інформаційні джерела. Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота добре структурована, має обґрунтування актуальності дослідження; висвітлюється загальний стан наукової розробленості проблеми. Окрім викладення матеріалу робота містить аргументовані авторські висновки. Наукова доповідь ілюструється за допомогою презентації.
	6	Послідовно та грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав незначну кількість сучасних вітчизняних та зарубіжних наукових літературних джерел, законодавство, правозастосовну практику. В роботі наведені посилання на використані джерела. Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота структурована, має обґрунтування актуальності дослідження, висвітлюється стан наукової розробленості проблеми. Окрім викладення матеріалу робота містить окремі авторські висновки.
	4	Робота недостатньо структурована, не має послідовності та логічності викладення матеріалу. Автор використав сучасні вітчизняні джерела. Наявна незначна кількість посилань на судову та / або правозастосовну практику. Представлена робота не повністю відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона виконувалася. Обрана тема є актуальною, але відсутній авторський підхід при дослідженні більшості питань.
	2	Робота недостатньо структурована, не має змістовної логічності у викладенні матеріалу. Автор використав сучасні вітчизняні джерела, але не звернувся до правозастосовної практики. Представлена робота не в повній мірі відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня, виконана неакуратно, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона виконувалася; відсутні авторські висновки.
	Min 0	Представлена робота не відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня; містить ознаки академічної недобросовісності.

Анотування прочитаної додаткової літератури з курсу	Max 4	<p>В роботі здійснена анотація обраних за погодженням з викладачем-науковим керівником джерел. Наведено бібліографічний опис анотованого джерела, надана характеристика його змісту, виділена головна ідея, ключові положення. Анотація містить не лише огляд прочитаного матеріалу, а й аналітичну позицію здобувача вищої освіти з приводу отриманої інформації. Здобувач вищої освіти продемонстрував уміння працювати з літературою, аналізувати норми чинного законодавства, використовувати наукові джерела та правозастосовну практику, робити обґрунтовані висновки. Анотація відповідає вимогам, які пред'являються до такого виду робіт. Вказуються причини обрання певної теми, джерел, робіт конкретних авторів, обґрунтовується актуальність теми, наводиться думка здобувача вищої освіти щодо усвідомленого матеріалу та формулюється висновок.</p>
	2	<p>Анотація здійснена поверхнево, містить лише огляд прочитаного матеріалу. Здобувач вищої освіти не продемонстрував уміння працювати з літературою, ґрунтовно аналізувати норми чинного законодавства, використовувати у необхідній кількості наукові джерела та правозастосовну практику, виокремлювати проблеми правозастосування та головну думку. Зроблені висновки не в повній мірі відображають зміст анотованого матеріалу або є помилковими.</p>
	Min 0	<p>Анотація містить лише загальний огляд дослідженого матеріалу. Зроблені висновки не відображають його зміст, є помилковими або містять ознаки академічного плагіату.</p>
Узагальнення правозастосовної практики	Max 10	<p>Здобувач вищої освіти проаналізував 30-50 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів. Узагальнення належним чином оформлено, наведені посилання на джерела інформації, містить вступ, в якому вказується на актуальність та мету роботи, змістовну частину, яка структурує процесуальні документи відповідно до правової позиції, та висновки. У висновках зроблено акцент на проблемах правозастосування, наявності розбіжностей у тлумаченні норми та/або у правозастосуванні, недоліках і похибках у діяльності правозастосовних органів, існуванні прогалин у законодавстві, неоднаковості у тлумаченні оцінних понять тощо. Узагальнення ілюструється за допомогою презентації.</p>

	8	<p>Здобувач вищої освіти проаналізував не більше 30 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів.</p> <p>Узагальнення оформлено належним чином, має вступ, змістовну частину та висновки. Втім, змістовна частина містить просте перерахування джерел без виокремлення правової позиції правозастосовника, не систематизовані належним чином проблеми правозастосування або це здійснено неповно чи неточно.</p> <p>У висновках вказано на проблеми правозастосування, наявність розбіжностей у тлумаченні норми та/або у правозастосуванні, недоліки та похибки правозастосовних органів, існування прогалин у законодавстві, неоднаковість у тлумаченні оцінних понять та ін.</p>
	6	<p>Здобувач вищої освіти проаналізував не більше 20 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів.</p> <p>Узагальнення оформлено належним чином, має вступ, змістовну частину та висновки. Втім, змістовна частина складається з простого перерахування джерел без виокремлення правової позиції правозастосовника, належним чином не систематизовані проблеми правозастосування або це здійснено неповно чи неточно. У висновках не визначені проблеми правозастосування, не наведено розбіжностей, які мають місце у правозастосовній практиці.</p>
	4	<p>Здобувач вищої освіти проаналізував не більше 10 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів.</p> <p>Узагальнення оформлено належним чином, має вступ, змістовну частину та висновки. Втім, змістовна частина складається з простого перерахування джерел без виокремлення правової позиції правозастосовника, не систематизовані належним чином проблеми правозастосування або це здійснено неповно чи неточно. У висновках не виокремлено проблеми правозастосування, не наведено розбіжностей, які мають місце у правозастосовній практиці, задля чого здійснювалося узагальнення.</p>
	2	<p>Здобувач вищої освіти проаналізував не більше 5 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів.</p> <p>Узагальнення оформлено належним чином, має вступ, змістовну частину та висновки. Втім,</p>

		змістовна частина складається з простого перерахування джерел без виокремлення правової позиції правозастосовника, належним чином не систематизовані проблеми правозастосування або це здійснено неповно чи неточно. У висновках не виокремлено проблеми правозастосування, не наведено розбіжностей, які мають місце у правозастосовній практиці, задля чого здійснювалося узагальнення.
	Min 0	Відсутній аналіз обраних судових рішень або відповідних процесуальних документів, викладено лише зміст зібраних матеріалів. Узагальнення належним чином не оформлене та не структуроване; не наведені посилання на використані джерела інформації.
Есе	Max 6	Есе виконано самостійно, сумлінно та добросовісно. Містить ключову ідею, що розкривається у змісті роботи на конкретних прикладах із судової практики, прецедентах Європейського суду з прав людини, підходах науковців, але з формуванням та наведенням автором власного ставлення до досліджуваного питання.
	4	Есе фрагментарно розкриває ключову ідею, містить методологічні помилки, недостатнє обґрунтування досліджуваного питання.
	2	Есе фрагментарно розкриває ключову ідею, не відповідає стилю есе, не містить авторського висновку щодо розглядуваного питання.
	Min 0	Тема есе не розкрита або в ній виявлено некоректні запозичення (плагіат).
Складання термінологічного словника	3	Здобувач вищої освіти повністю виконав завдання стосовно створення заздалегідь узгодженого переліку термінів, що відображають термінологію галузі (кількох галузей) знань або лексику спеціальної сфери. Складено список термінів, пов'язаних із певною тематикою дисципліни, що вивчається, та надано їх визначення. Підготовлений словник містить не менше 10 термінів. Здобувач вищої освіти спирався при підготовці словника на чинне законодавство, міжнародні нормативні акти, практику Європейського суду з прав людини, Конституційного Суду України та Верховного Суду, а також сучасну вітчизняну та зарубіжну наукову літературу за обраною темою.
Розробка схем, таблиць, діаграм	3	Розроблено схему, таблицю, діаграму на основі комплексного аналізу чинного законодавства, узагальнення правозастосовної практики, опанування літературних джерел з навчальної дисципліни, яку вивчає здобувач вищої освіти. Належна систематизація матеріалу дозволила ґрунтовно проаналізувати взаємозв'язки,

		відмінності тощо. Цей вид індивідуальної роботи бажано проілюструвати презентацією, що значно підвищує її ілюстративність. Робота виконана акуратно, ретельно, ґрунтовно, самостійно.
Створення презентації	3	За допомогою програми Microsoft PowerPoint або за вибором здобувача вищої освіти іншого зручного програмного забезпечення підготовлено презентацію однієї з тем навчальної дисципліни, що вивчається. Подача матеріалу повинна бути динамічною, цікавою, ілюстративною, з використанням різних видів зображень. Презентація має містити не менше 10 слайдів та повністю розкривати питання.
Створення короткометражного фільму	10	Презентується фільм тривалістю не менш 2-3 хвилин аудіо-відео або відео контенту. Сюжет фільму охоплюється єдиною метою, містить ідею, яка заздалегідь обговорена з науковим керівником. Фільм виконаний якісно, звук чіткий, є доступним для перегляду.
Написання та опублікування наукової статті	10	Наукова стаття є логічно завершеною, ґрунтовною, в ній досліджено найбільш актуальні проблеми чи певне питання, яке є важливим для поглиблення знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни, що ним вивчається. Стаття має науковий стиль викладу. Змістовно їй притаманні точність, зрозумілість, зв'язаність (логічна несуперечливість), цілісність, грамотність, довершеність матеріалу та його високий науковий рівень. Структурні елементи статті відповідають вимогам видання, до якого вона подається. Максимальний бал виставляється за умови опублікування підготовленої статті видавництвом.
Написання та опублікування тез доповіді на конференції	5	Тези виступу на науково-практичній чи науковій конференції відповідають вимогам, які висуваються до такого виду роботи. Вони лаконічно формулюють ключові моменти, що презентують доповідь, з якою здобувач вищої освіти виступив або бажає виступити на конференції. Тези оформлені відповідно до вимог, що висуваються організаторами конференції чи видавництвом. Максимальний бал виставляється за умови їх опублікування.
Диференційований залік Зараховано	Мах 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.

	55	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	50	<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	45	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на заліку за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	40	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.
Не зараховано	Min 0	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Шкала підсумкового педагогічного контролю (диференційований залік)

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34